

ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ЯК СКЛADOVA АНТИКРИЗОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

FINANCIAL DIAGNOSTICS AS A PART OF ANTIRECESSIONARY CONTROLLING AT THE ENTERPRISE

Дмитро САВЧУК,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

Dmytro SAVCHUK,
SHEE "Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman"

Інноваційні підходи до розвитку економіки передбачають імплементацію новітніх інструментів до антикризового фінансового управління підприємства. Комплекс таких інструментів репрезентує антикризовий фінансовий контролінг, зокрема з метою забезпечення ефективної фінансової діагностики підприємства. Завданням антикризової фінансової діагностики є своєчасне виявлення загрози фінансової кризи, оцінка її глибини та можливостей подолання. Результати фінансової діагностики є важливими не стільки для внутрішніх користувачів інформації щодо підприємства, скільки для зовнішніх шехолдерів та стейкхолдерів (інвесторів, кредиторів, постачальників сировини, споживачів продукції, держави).

Питання фінансової діагностики та моніторингу підприємств досить широко висвітлюється у науково-практичних джерелах. Водночас проблема пошуку інноваційних підходів до своєчасного виявлення загрози кризи не втрачає своєї актуальності. На сьогодні відсутній методичний підхід, який повністю задовольняв би потреби практики. Більшість технологій фінансової діагностики, що описуються в літературі, сконцентровані на окремих параметрах фінансового стану, виключно на кількісних показниках або ж на інформації минулих періодів. Типовим недоліком діючих підходів є неврахування якісних параметрів діяльності підприємств, зумовлених ризиками витрат на капітал та прогнозних оцінок. Метою пропонованої статті є дослідження ключових методичних підходів до антикризової фінансової діагностики підприємств та обґрунтування на цій основі інноваційної моделі, яка системно вирішувала б проблему раннього попередження фінансової кризи.

Особливістю діагностики, яка реалізується в рамках антикризового фінансового контролінгу, є те, що вона має бути інтегрована в систему раннього попередження та реагування, а також у процеси планування й контролю на підприємствах. Фінансова діагностика проводиться на різних етапах виникнення й розвитку фінансової кризи на підприємстві:

- на етапі раннього попередження фінансової кризи;
- на стадії можливої досудової санації;
- у процесі провадження справи про банкрутство, зокрема в ході реалізації процедури розпорядження майном боржника;
- у процесі розробки плану санації та здійснення санаційного аудиту;

□ для виявлення ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства.

У теорії та практиці можна зустріти значну кількість підходів до діагностики фінансового стану та його моніторингу: традиційна діагностика, інтегральні та рейтингові системи, логічно-дедуктивні системи показників тощо. Традиційний підхід до діагностики банкрутства (фінансового аналізу) полягає в застосуванні стандартних аналітичних прийомів: горизонтальний та вертикальний аналіз; трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний аналіз, факторний аналіз. Спільним для традиційних методик є те, що вони передбачають вивчення простих математичних зв'язків між окремими позиціями фінансової звітності на основі обчислення певної вибірки показників (коефіцієнтів) та порівняння їх значень з нормативними, середньогалузевими та в динаміці [1, с. 252-253]. На основі факторного аналізу виявляються найбільш значимі чинники, що визначають рівень загрози банкрутства підприємства. На перший погляд, традиційний підхід до фінансової діагностики є досить простий у використанні, не потребує глибоких знань та методичного забезпечення. Однак, використовуючи автономний аналіз окремих показників, досить складно отримати системну картину реального фінансового стану підприємства.

Більш об'єктивними, на наш погляд, є методики, які репрезентують інтегральний підхід. Інтегральні та рейтингові методи діагностики ґрунтуються на емпірично-індуктивних системах показників. Їх особливістю є те, що вони виводяться з використанням математично-статистичних методів обробки емпіричних даних та експертних оцінок. Результатом застосування емпірично-індуктивних методів є розробка рейтингових систем оцінювання кредитоспроможності та інвестиційної привабливості. Досить виразним прикладом інтегральної фінансової діагностики є методика оцінки кредитних ризиків, яка запроваджена Національним банком України. В основі зазначеної методики покладено дискримінантний аналіз. Інтегральна фінансова діагностика дає більш об'єктивну інформацію щодо фінансової неспроможності боржника, ніж традиційний аналіз. Водночас для її використання необхідною є звітність підприємства, яка складається в кращому випадку щоквартально. З метою забезпечення якісного антикризового фінансового

У статті досліджуються теоретичні, методологічні та практичні проблеми фінансової діагностики підприємств як складової антикризового контролінгу. Доведено, що всі розширені методологічні підходи до фінансової діагностики ураховують фінансові показники підприємства. Запропоновано інноваційні підходи для вирішення проблеми своєчасного попередження фінансової кризи. На основі інноваційних рішень запропоновано системний підхід до фінансової діагностики, що поєднує елементи трьох методологічних підходів: прогноз платоспроможності на основі розрахунку показника виділення резервів на покриття боргів, визначення цілого показника фінансового стану шляхом аналізу звітної інформації, оцінка потенціалу зростання вартості виходячи з розрахунку показників, орієнтованих на вартість.

In this article there are investigated the theoretical, methodological and practical issues of financial diagnostics of enterprises as part of antirecessionary financial controlling. It is proven that none of the extended methodological approaches to financial diagnostics ignores all financial parameters of the company. There are founded a number of innovative proposals concerning the solution of the problem of an early notification of the financial crisis. On the basis of the innovative solutions is assigned a system approach to financial diagnostics that combines elements of three methodological approaches: the prediction of solvency on the basis of calculation of the index of provisioning for debt, the determination of the integral index of the financial condition by analysing reporting information, the assess of the potential appreciation of value on the basis of the calculation of value-oriented indicators.

моніторингу підприємства потрібно аналізувати показники, які враховують якісні характеристики діяльності підприємства, ризики, а також прогнози очікування. Недоліків, притаманних традиційному та інтегральному аналізу, до певної міри можна запобігти, використавши так званий вартісно-орієнтований підхід.

Загалом вартісно-орієнтований підхід до управління компанією та ведення бізнесу передбачає вибір пріоритетів за критерієм створення вартості: переорієнтацію систем планування, оцінки результатів діяльності та матеріального заохочення на вартісно-орієнтовані показники; спілкування з інвесторами мовою вартості [2, с. 26-27]. Використання вартісно-орієнтованих показників у процесі антикризової фінансової діагностики дозволить з'ясувати, на яку ліквідаційну масу потенційно можуть розраховувати кредиторі, створює підприємство вартість у результаті господарської діяльності чи навпаки, поглинає її, а також оперативно реагувати на негативні фактори, що можуть вплинути на вартість компанії. Виходячи з пропозицією щодо запровадження вартісно-орієнтованої діагностики, ми наголошуємо на тому, що загальний успіх антикризового управління принциповим чином залежить від фінансування підприємства як кредиторі, так і інвесторами. Для капіталодавців же ключовим індикатором результативності діяльності об'єкта фінансування є факт генерування ним вартості. З іншого боку, будь-яка операція підприємства прямим чи непрямим чином впливає на його вартість. Отже, вартісно-орієнтовані показники можна інтерпретувати як інтегральні індикатори не лише фінансового стану підприємств, а й результативності діяльності. Окрім цього, вартісно-орієнтовані показники можуть слугувати індикатором інновацій на підприємстві.

Науково-практична проблема полягає у підборі адекватного інструментарію вартісно-орієнтованої діагностики. Зокрема, слід визначитися з видом вартісно-орієнтованого показника. На перший погляд, найбільш адекватними для цілей фінансової діагностики є абсолютні показники вартості. Ці показники можна інтерпретувати як інтегральний вираз кількісних та якісних параметрів діяльності підприємства. Однак аналітичні висновки за умов використання абсолютних показників можна здійснювати лише під час їхнього аналізу в динаміці. Ускладненням є також порівняльний аналіз з іншими підприємствами. Причому найсуттєвішим недоліком з точки зору фінансової діагностики підприємства є те, що для оцінки вартості компанії використовуються переважно прогнози показники, які за своєю природою є суб'єктивною оцінкою майбутніх подій. У процесі ж фінансової діагностики необхідно володіти узагальненою інформацією, що враховує як минулі, так і майбутні періоди.

До найбільш уживаних вартісно-орієнтованих показників належать: показники EVA (економічна додана вартість), EP (економічний прибуток), CVA (додана вартість грошового потоку), MVA (ринкова додана вартість). Зазначені показники є абсолютними і з різних сторін характеризують факт зростання чи зменшення вартості підприємства. Досить часто має місце використання також відносних вартісно-орієнтованих показників, зокрема: ROCE (рентабельність вкладеного в операційну діяльність капіталу), RIOС (рентабельність всього інвестованого капіталу), CFROI (рентабельність інвестицій по чистому грошовому потоку). Найбільш відомим вартісно-орієнтованим індикатором є показник EVA, що характеризує надлишковий прибуток підприємства, який генерується компанією понад очікування капіталодавців. У класичному розумінні економічна додана вартість визначається як різниця між прибутком підприємства від операційної діяльності до сплати відсотків та після оподаткування (NOPAT) і абсолютною сумою витрат на власний та позичений капітал, що вкладений у чисті операційні активи (Net Operating Assets, NOA) [3]. У контексті антикризового контролю показник EVA є цінним з цієї точки зору, що його можна використовувати для оцінки результативності окремих антикризових модулів чи

проектів. Перевагою вартісно-орієнтованих показників є те, що вони враховують ризики через ставку витрат на залучення капіталу. Остання ж відбиває всі витрати на капітал, у тому числі імпліцитні витрати, які ніяким чином не фігурують у звітності.

Досить поширеними на практиці є відносні вартісно-орієнтовані показники, такі як ROCE, ROIC, CFROI. Кожен із зазначених показників має свої переваги та недоліки. Показник ROCE є відносно простим у розрахунках. Саме тому для цілей антикризової фінансової діагностики пропонується комбіноване використання абсолютного вартісно-орієнтованого показника (EVA) та відносного (ROCE). За допомогою показника ROCE можна визначити, наскільки продуктивно використовується капітал, вкладений у підприємство, в окремі центри відповідальності чи основі засоби. Показник доцільно застосовувати в разі аналізу короткострокових вкладень (до 3-5 років). Якщо ж окупність інвестицій становить тривалий період (більше 5 років), то ROCE використовувати недоцільно, оскільки у короткотерміновій перспективі він може бути від'ємним. Зрозуміло, що антикризові проекти більшості підприємств розраховані на коротко- та середньостроковий перспективу, а отже, ROCE для таких проектів буде адекватним індикатором ефективності. Якщо ж мова йде про довгострокові проекти, то в цьому випадку доцільно використовувати абсолютні вартісно-орієнтовані показники, які передбачають дисконтування прогнозних грошових потоків.

Враховуючи слабкі місця та недоліки окремих методичних підходів до антикризової фінансової діагностики, вважаємо, що жоден із них за його індивідуального використання не в змозі задовольнити усіх вимог, які ставляться перед антикризовою діагностикою. Вирішити проблематику антикризової діагностики, на наш погляд, до певної міри дозволяє застосування системного підходу, який полягає у вивченні об'єкта як цілісної множини елементів у їх сукупності та зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи. Системний підхід до аналізу діяльності економічних одиниць ґрунтується на розумінні того, що кожна така одиниця являє собою складну систему елементів, об'єднаних безліччю зв'язків як один з одним, так і з зовнішнім середовищем.

Згідно із цим підходом до діагностики ознаки фінансової неспроможності не слід розглядати ізольовано, оскільки вони є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Зрозуміло, що вартість підприємства залежить як від платоспроможності, так і від прибутковості компанії. З іншого боку, платоспроможність значною мірою залежить від фінансових результатів. Водночас досить часто на фінансові результати суттєво впливає здатність підприємства забезпечувати стабільну платоспроможність та ліквідність. Для підприємств, корпоративні права яких мають обіг на ринку, падіння ринкової капіталізації компанії своїм наслідком має обмеження доступу до фінансових ресурсів та зниження рівня платоспроможності. Зрозуміло, що в природі відсутній універсальний критерій (чи показник), який зі стовідсотковою гарантією міг би сигналізувати про фінансову неспроможність підприємства. Описані вище методичні підходи спрямовані на діагностування лише однієї (максимум декількох) ознак фінансової кризи. Це вказує на відсутність системності в процесі діагностики. Системність у цьому контексті означає урахування всіх параметрів, що визначають фінансовий стан підприємства та його перспективи. Отже, системний підхід до фінансової діагностики, на наш погляд, полягає у комплексному дослідженні системи факторів та параметрів фінансового стану підприємства. Комплексне дослідження означає використання комплексу аналітичних методів до системи параметрів фінансового стану.

У **табл. 1** наведено індикатори успішності фінансово-господарської діяльності та якості фінансового стану одного з переробних підприємств АПК¹, які репрезентують різні

¹ З мотивів комерційної таємниці наведена умовна назва підприємства.

Таблиця 1. Індикатори раннього попередження фінансової кризи на ПАТ «СЗК», 2011-2013 роки

Показники	2010	2011	2012	2013
Коефіцієнт покриття (ліквідність третього ступеня)	3,01	3,48	3,58	3,69
Проміжний коефіцієнт покриття	1,74	1,95	2,12	1,97
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,28	0,24	0,28	0,85
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	0,56	0,50	0,61	1,87
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,17	-0,04	0,17	0,01
Коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ)	0,03	0,01	0,06	0,01
Коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	0,09	0,03	0,08	0,04
Коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	0,07	-0,02	0,06	0,01
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,76	3,07	3,26	3,58
Коефіцієнт оборотності позичкового капіталу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	0,19	0,06	0,21	0,46
Інтегральний показник Z	0,45	0,20	0,49	1,91
Рейтинговий клас	3	4	3	1
ROCE, %	4,6	-1,02	8,19	-0,15
Value-Spread: (ROCEt - WACC), %	-27	-37,08	-25,16	-15,33
EVA, млн. грн.	-30,637	-45,32	-33,66	-21,35
Δ EVA, млн. грн.	-	-14,69	+11,66	+12,31

методичні підходи до фінансової діагностики: традиційний підхід, рейтинговий аналіз інтегрального показника та вартісно-орієнтований підхід.

Аналіз наведеної в таблиці інформації дає можливість зробити певні висновки:

□ по-перше, показники фінансового стану, що репрезентують традиційну фінансову діагностику, свідчать про достатньо високий рівень фінансової стійкості підприємства. Так, досить високими є показники ліквідності та платоспроможності. Вони вказують на позитивну динаміку. Задовільними є показники, що характеризують структуру капіталу. Водночас помірними є показники рентабельності та оборотності за ЕВІТДА. При цьому автономний аналіз фінансових показників згідно з традиційним підходом не дозволяє зробити однозначних висновків щодо кризових процесів на підприємстві;

□ по-друге, інтегральний показник фінансового стану вказує на позитивну динаміку та характеризує фінансовий стан як стійкий, якому не загрожує фінансова криза. Рейтинговий клас підприємства підвищився з 4-го класу у 2011 році до першого – у 2013, що свідчить про досить низький рівень імовірності дефолту підприємства;

□ по-третє, вартісно-орієнтовані показники (EVA та спред ROCE-WACC) характеризуються від'ємними значеннями. Це свідчить про невідповідність доходності підприємства очікуванням інвесторів, що впливають із високого рівня ризику вкладень та альтернативної доходності.

Таким чином, емпіричні дані свідчать, що вартісно-орієнтовані показники здатні сигналізувати про фінансові негаразди на підприємстві у випадках, коли інші індикатори та методи не спроможні сигналізувати про наявність на підприємстві проблем, а показують відмінні значення. У цьому зв'язку виникає логічне запитання: чи відповідають вартісно-орієнтовані показники всіх вимогам та критеріям, які висуваються до системної антикризової фінансової діагностики? Серед них варто виокремити такі:

□ забезпечення кількісної оцінки основних фінансових параметрів фінансового стану на основі звітних даних минулих періодів;

□ урахування якісних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства;

□ сигналізування незадовільних результатів діяльності підприємства;

□ своєчасне виявлення ймовірності дефолту;

□ урахування фінансово-економічних ризиків та імпліцитних витрат на капітал.

На основі застосування для цілей антикризової фінансової діагностики вартісно-орієнтованого підходу ми можемо завчасно виявити окремі симптоми фінансової кризи, однак ряд параметрів фінансового стану за допомогою вартісно-орієнтованої діагностики продіагностувати досить складно. Перш за все це стосується оборотності ресурсів, ліквідності та платоспроможності підприємства. До певної міри цю проблему дозволяє вирішити застосування інтегрального показника фінансового стану. Водночас зазначений показник розраховується на основі звітних даних і дозволяє оцінити лише посередньо, на основі припущення, що зафіксовані в минулому тенденції будуть збережені в майбутніх періодах. Окрім цього, недоліком інтегрального показника фінансового стану є те, що він урахує лише кількісні характеристики діяльності підприємства, які впливають із фінансової звітності. Поза увагою аналітика залишаються якісні параметри, імпліцитні витрати на капітал та прогнозні оцінки.

Слабким місцем як інтегральної, так і вартісно-орієнтованої фінансової діагностики є недостатній рівень оцінки потенційної платоспроможності підприємства. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є розрахунок прогнозних значень коефіцієнта покриття боргу. Коефіцієнт розраховується як відношення суми чистого руху коштів від операційної та інвестиційної діяльності (без урахування сум нарахованих відсотків) до вимог з обслуговування та погашення заборгованості на відповідний фінансовий рік. Показник характеризує здатність аналізованого підприємства обслуговувати залучені позики в майбутньому, тобто характеризує прогнозний рівень платоспроможності. Для розрахунку прогнозних значень коефіцієнта покриття боргу необхідно розробити прогнози руху грошових коштів

Таблиця 2. Модель системної фінансової діагностики підприємства

Покриття боргу	EVA	Рейтинговий клас (показник Z)		
		Високий (1-3 клас)	Середній (4-7 клас)	Низький (8-9 клас)
Показник покриття боргу достатній	Додатний вартісно-орієнтований показник	AAA (відсутність загрози фінансової кризи)	AA (мінімальний рівень загрози фінансової кризи у зв'язку з наявністю певного рівня загрози дефолту в середньостроковому періоді)	ССС (вище середньої загрози фінансової кризи у зв'язку з негативними прогнозами щодо неплатоспроможності, високими витратами на залучення капіталу)
	Від'ємний вартісно-орієнтований показник	A (можлива загроза фінансової кризи у стратегічній перспективі у зв'язку з відтоком інвесторів через низький рівень генерування вартості)	BBB (можлива загроза фінансової кризи у середньостроковому періоді у зв'язку з відтоком інвесторів та наявністю певного рівня загрози дефолту)	СС (високий рівень загрози фінансової кризи, що зумовлено переддефолтним станом фінансової звітності та високими ризиками залучення капіталу)
Показник покриття боргу недостатній	Додатний вартісно-орієнтований показник	BB (середня загроза фінансової кризи у зв'язку з негативними прогнозами щодо платоспроможності)	B (середня загроза фінансової кризи у зв'язку з негативними прогнозами щодо платоспроможності, які підкріплені загрозою дефолту у середньостроковому періоді)	D (глибокий стан фінансової кризи, що характеризується критичним значенням більшості фінансових параметрів підприємства)
	Від'ємний вартісно-орієнтований показник	C (стан фінансової кризи, що характеризується негативними прогнозами щодо платоспроможності та потенціалу зростання вартості)	D (глибокий стан фінансової кризи, що характеризується критичним значенням більшості фінансових параметрів підприємства)	D (глибокий стан фінансової кризи, що характеризується критичним значенням більшості фінансових параметрів підприємства)

підприємства. Зрозуміло, що підприємство здатне обслуговувати свої зобов'язання, якщо прогнози чистих грошових потоків від операційної та інвестиційної діяльності перевищуватимуть планові платежі з виконання зобов'язань перед банками та комерційними кредиторами. Однак підхід, що базується на прогнозуванні платоспроможності, не враховує імпліцитні витрати на капітал, а також інші фінансові параметри, які характеризують результативність підприємства та його здатність виконувати свої зобов'язання в довгостроковому періоді.

Таким чином, ми дослідили чотири методичні підходи до фінансової діагностики: традиційний підхід, розрахунок інтегрального показника фінансового стану, аналіз вартісно-орієнтованих показників та прогнозування показника покриття боргу (експертне прогнозування платоспроможності). Жоден із висвітлених методичних підходів у повній мірі не виконує ролі критеріїв ефективної фінансової діагностики. Основним недоліком інтегральної фінансової діагностики є неврахування якісних параметрів діяльності підприємства та імпліцитних витрат на капітал. Вартісно-орієнтовані показники не дають змогу оперативно сигналізувати загрозу дефолту. Окрім цього, за вартісно-орієнтованого підходу враховуються не всі параметри фінансового стану підприємства. Натомість підхід на основі прогнозування показника покриття боргу ігнорує імпліцитні витрати на капітал та досягнуті показники результативності діяльності та лише частково враховує основні фінансові параметри діяльності підприємства. Це означає, що за автономного використання жоден із підходів не дасть об'єктивної картини щодо загрози фінансової неспроможності. Отже, кожен із об'єктивних підходів лише частково виконує завдання, що ставляться перед фінансовою діагностикою. У випадку фінансової діагностики ПАТ «СЗК» два із описаних методичних підходів (інтегральний показник фінансового стану та прогноз показника покриття боргу) засвідчили відсутність загроз для підприємства, однак вартісно-орієнтована діагностика виявила загрозу для підприємства.

У цьому контексті виникає логічне запитання, яким чином має бути побудована системна фінансова діагностика. Очевидно, що вона має включати в себе всі три вищенаведені підходи. Питання при цьому полягає у пріоритетності та об'єктивності результуючих індикаторів за кожним із підходів та у способі їх поєднання в єдину систему. Для вирішення цього питання спочатку проведемо ранжування зазначених індикаторів за критерієм пріоритетності при виконанні завдань фінансової діагностики:

1. Прогнозний показник покриття боргу – в контексті фінансової діагностики характеризується найвищим рівнем пріоритетності. Це зумовлено тим, що він безпосередньо сигналізує про загрозу неплатоспроможності в наступних періодах з огляду на наявні прогнози. Зрозуміло, що зазначені прогнози характеризуються високим рівнем суб'єктивності. Саме тому в разі, якщо навіть суб'єктивні оптимістичні прогнози вказують на недостатність показника покриття боргу, це є свідченням серйозної загрози неплатоспроможності.

2. Інтегральний показник (Z) вважатимемо наступним за пріоритетністю з точки зору попередження кризової ситуації, оскільки в ньому знаходять своє відображення ключові фінансові параметри підприємства, що розраховані на основі звітності минулих періодів.

3. Вартісно-орієнтований показник (EVA або ROCE) – третій за пріоритетністю, оскільки він безпосередньо не сигналізує про загрозу неплатоспроможності в короткостроковому періоді, а попереджає про негаразди підприємства у стратегічному періоді.

Враховуючи окреслені пріоритети, в **табл. 2** наведено запропоновану модель системної фінансової діагностики підприємства. Модель репрезентує системний підхід до фінансової діагностики і логічно поєднує три ключові компоненти,

що дозволяють з високим рівнем об'єктивності діагностувати фінансові загрози та ідентифікувати глибину фінансової кризи підприємства. Слід зазначити, що рейтинговий клас у запропонованій моделі не характеризує ймовірність дефолту підприємства. Мова йде про системний індикатор, який втілює в собі як загрози дефолту в коротко- та довгостроковому періодах, так і стратегічний потенціал генерування вартості компанії.

Переваги запропонованої моделі фінансової діагностики над іншими полягають в тому, що наведені в ній індикатори не лише сигналізують про загрозу (чи стан) фінансової кризи, а й вказують ключові фактори, які її зумовлюють. Причому укрупнені індикатори (показник покриття боргу, інтегральний показник фінансового стану та вартісно-орієнтований показник) можуть бути деталізовані шляхом їх розкладу на чинники, що впливають на результуючу зміну.

CONCLUSIONS

A key element of antirecessionary financial controlling as a system of information and coordination support of antirecessionary resolutions is diagnostics threats of financial crisis. The task of antirecessionary financial diagnostics is timely is timely of danger of financial crisis, the assessment of its depth and potential overcoming. The peculiarity of the diagnostics which is implemented within the framework of antirecessionary financial controlling is that it should be integrated into the system of early warning and response as well as in the processes of planning and control at the companies.

Innovative approaches to anti-crisis financial diagnostics business can be considered the application of value-oriented of the system of indicators. Implementation of diagnostics in the system of value-oriented component will increase the resistance of company against both exogenous and endogenous factors of the crisis. In this regard, the concept of value-oriented controlling must be supplemented by the element of antirecessionary financial diagnostics. For the purposes of financial diagnostics it is reasonable to use a combination of relative value-oriented indicator ROCE and the absolute indicator of economic value added (EVA).

None of the existing methodological approaches for his individual use are not able to satisfy all requirements which are before the antirecessionary diagnostics. To solve the problems of anti-crisis diagnostics partly allows the application of systematic approach which consist in the complex investigation of system of factors and parameters of financial condition of the companies. Complex research means using of complex of analytical methods to the system of factors and parameters of financial condition. System approach to financial diagnostics includes a combination of three elements of methodological approaches: the prediction of solvency on the basis of calculation of the index of provisioning for debt, the determination of the integral index of the financial condition by analyzing reporting information, the assess of the potential appreciation of value on the basis of the calculation of value-oriented indicators. The recommended system provides a quantitative assessment of the main parameters of the financial condition on the basis of reporting the data of previous periods, indicates unsatisfactory result, as well as the probability of default, takes into account the parameters of quality and implicit cost of capital.

REFERENCES

1. Tereschchenko O.O., Babyak N.D. *Financial Controlling*. Kyiv, KNEU, 2013, p. 407. [in Ukrainian].
2. Copeland T., Koller T., Murrin J. *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies*. New York: John Wiley & Sons, 2000, 540 p.
3. Stewart G.B. *The Quest for Value*. New York: Harper and Collins, 1991, pp. 87-90.